

GUIDE TIL UNGE MED ET SJÆLDENT HANDICAP

*Dit samarbejde med offentlige
myndigheder på vejen
til uddannelse og arbejde*

A young man with light brown hair, wearing a pink polo shirt and a large black backpack, is smiling and looking back over his shoulder in a brightly lit hallway. The hallway has large windows in the background, creating a warm, golden glow. On the left side of the image, there is a black vertical bar with a white dashed line and a white curved arrow pointing towards the word 'JOB'.

JOB

Denne guide informerer om nogle vigtige steder, du som ung med et sjældent handicap kan henvende dig, når der er behov for rådgivning og støtte til at gennemføre en uddannelse eller få et job

Når du fylder 18 år, er det dig selv og ikke dine forældre, der skal arbejde sammen med de offentlige myndigheder om den støtte, du måske har brug for. Det kan være svært at overskue, med hvem og hvordan man skal samarbejde, hvis man har brug for støtte til uddannelse eller job. Du kan opleve at have flere samarbejdspartnere, og det kan være svært at koordinere mellem de enkelte områder. Nogle af dem, du skal tale med, sidder ikke i kommunen. Det kan fx være studievejleder, SU-kontor og andre. Du bestemmer selv, om du ved møderne vil have dine forældre, en god ven eller en anden med – en såkaldt bisidder.

Ungdommens Uddannelsesvejleder, UU-vejlederen

UU-vejlederen skal vejlede børn og unge med særlige behov op til de er fyldt 25 år, eller indtil de er kommet i gang med en ungdomsuddannelse, d.v.s. teknisk skole, gymnasium, en læreplads eller lignende. Mange får vejledning fra en UU-vejleder allerede fra

7. klasse, men hvis du ikke er blevet kontaktet, kan du gå ind på www.ug.dk og finde din lokale UU-afdeling. UU-vejlederen er meget vigtig for dig, hvis du har et særligt behov for støtte. Det er UU-vejlederen, som i samarbejde med dig skal lægge en relevant uddannelsesplan under hensyn til de særlige behov, du måtte have som følge af din sygdom/funktionsnedsættelse.

Det er derfor vigtigt, at UU-vejlederen får nøje kendskab til, hvilke hensyn der skal tages, og hvilken støtte der kan hjælpe dig med at komme igennem drømmestudiet eller føre til et godt job.

eVejledning via telefon, mail og chat

Som noget ret nyt kan du få råd via telefon, SMS, mail eller ved at chatte med en vejleder. Find eVejledningen på www.ug.dk/evejledning. Du kan henvende dig det meste af dagen, om aftenen og i weekenden og få vejledning om både ungdomsuddannelser og videregående uddannelser.

Studievejlederen på uddannelsesinstitutionen

Hvis du får brug for støtte for at gennemføre din uddannelse, kan du på de fleste uddannelser søge specialpædagogisk støtte (SPS).

Du kan få specialpædagogisk støtte, hvis du som følge af en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for støtte for at kunne gennemføre uddannelsen på lige fod med andre unge.

Et specialpædagogisk støtteforløb kan fx bestå i:

- særligt tilrettelagte undervisningsforløb, fx planlagt forlængelse af uddannelsen
- hjælpemidler og instruktion i brug heraf, fx særlige hjælpeprogrammer til computeren
- særligt udformede undervisningsmaterialer
- personlig assistance, fx en person til at strukturere og organisere studiet, sekretærhjælp
- særlige vilkår for og arbejdsformer under prøver og eksaminer, fx længere forberedelsestid.

Det er studievejlederen på uddannelsesstedet, der skal søge støtten i Uddannelsesstyrelsen. Det er derfor vigtigt, at studievejlederen informeres grundigt, så det er de rette oplysninger, der ligger til grund for Uddannelsesstyrelsens afgørelse.

Du kan læse mere om specialpædagogisk støtte på www.spsu.dk

Du kan aftale med UU-vejlederen, at det allerede på din ansøgning om optagelse på en uddannelse noteres, at der kan blive behov for specialpædagogisk støtte. Så er studievejlederen forberedt og kan søge støtte i så god tid, at den er klar, når du skal starte på din uddannelse.

På mødet med studievejlederen skal du medbringe dokumentation for handicap eller sygdom, fx et brev fra din læge, der beskriver diagnosen.

Du skal fortælle om vanskelighederne og om, hvorfor der er brug for støtte til gennemførelse af uddannelsen. Du skal også tale med studievejlederen om, hvilke former for støtte, der kan hjælpe. I skal huske at drøfte, om der også skal søges støtte under en eventuel praktikperiode.

Det kan være svært at skulle fortælle om sine problemer, så det kan være fornuftigt at tage en bisidder med, der kan hjælpe med at forklare din situation samt huske, hvad der bliver aftalt.

Hvad skal du leve af under uddannelsen?

Unge under uddannelse kan som regel søge Statens Uddannelsesstøtte, SU, i Uddannelsesstyrelsen www.su.dk fra man er fyldt 18 år.

Mange unge har erhvervsarbejde ved siden af studierne. Men hvis du på grund af din funktionsnedsæt-

telse ikke har mulighed for at arbejde ved siden af, kan du på en *videregående uddannelse* søge **handicaptillæg** til din SU. Du kan søge handicaptillæg i Uddannelsesstyrelsen, og du skal begrunde, hvorfor du ikke magter at have arbejde og studier samtidig. Det kan fx være, hvis du efter endt studiedag er så træt, at du ikke kan klare arbejde oveni. Det er nødvendigt, at du kan klare dine studier, altså at du er studieegnet – ellers er du ikke berettiget til handicaptillæg.

Handicaptillæg kan altså kun tildeles på videregående uddannelser – d.v.s. på fx lærer- eller pædagogseminarium, sygeplejerskeuddannelsen, universitetsuddannelse og lignende. Så mange unge har økonomisk vanskeligt ved at gennemføre en *ungdomsuddannelse*, hvis de ikke kan have arbejde ved siden af studierne.

Nogle unge kan være berettiget til økonomisk støtte fra kommunen, mens de uddanner sig. Denne økonomiske støtte kaldes revalidering.

EGU

Særligt tilrettelagte forløb

Erhvervsfaglig Grunduddannelse (EGU) med fokus på praktik

For unge mellem 16 og 30 år, der ikke er særlig bogligt interesserede, kan Erhvervsfaglig Grunduddannelse, EGU, være en mulighed. Der er tale om en individuelt tilrettelagt uddannelse, hvor praktikken har en fremtrædende plads. Du vil få såkaldt skoleydelse under skoleophold og elev- eller lærlingeløn i praktikperioderne. Det er en arbejdsmarkedsuddannelse, så du kan blive medlem af en arbejdsløshedskasse. Uddannelsen varer 2 år, og under hele forløbet har du en EGU-vejleder, som følger dig tæt.

STU

Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov – ofte kaldet STU (Særligt tilrettelagt undervisningsforløb) eller USB (Unge med særlige behov)

For unge mellem 16 og 25 år kan UU-vejlederen indstille til kommunen at bevilge et særligt tilrettelagt uddannelsesforløb, der henvender sig til unge udviklingshæmmede og andre unge, der ikke selv med megen støtte kan gennemføre en ordinær ungdomsuddannelse - herunder EGU. Du kan ikke få SU. Jobcenteret skal vurdere, hvilken forsørgelsesydelse, du er berettiget til.

USB

Revalideringsstøtte under uddannelse søges gennem jobcenteret

Du kan henvende dig i jobcenteret i kommunen for at få vurderet, om du kan få økonomisk støtte til gennemførelse af uddannelse. De fleste unge vil blive henvist til at søge SU, men i særlige tilfælde kan kommunen vurdere, at funktionsnedsættelsen er så betydelig, at du er berettiget til revalidering.

Det er jobcenteret, der vurderer, om der skal laves en undersøgelse og afklaring af, om du kan være berettiget til revalidering. I første omgang skal jobcenteret som nævnt vurdere, om du kan klare dig med SU ligesom andre unge. Men hvis det vurderes, at din arbejdsevne er så nedsat, at revalidering kan være nødvendig, skal jobcenteret udarbejde en ressourceprofil. Denne danner baggrund for jobcenterets stillingtagen til, om du kan få udbetalt revalidering.

Ressourceprofil

En ressourceprofil består af en beskrivelse af dine faglige og personlige ressourcer, dine udviklingsmuligheder og barrierer. Dette bliver sammenholdt med en vurdering af, hvilke

konkrete jobfunktioner du vil kunne varetage på arbejdsmarkedet.

I praksis er der tale om et stort interview, hvor du selv skal bidrage med oplysninger. Sagsbehandleren i jobcenteret vil hente lægelige og psykologiske oplysninger, skoleudtalelser m.v. Så kan jobcenteret på baggrund af de samlede informationer bedømme, om din arbejdsevne er nedsat i en sådan grad, at der kan bevilges revalidering. Det er derfor meget vigtigt, at jobcenteret får de nødvendige oplysninger om hele sygdommen, hvilke barrierer, der er, og hvilket form for støtte, du har brug for.

Jobcenteret vil orientere om reglerne for revalidering – herunder hvilke satser, man kan være berettiget til i forhold til alder, hjemme- eller udeboende, om man har børn o.s.v.. Ligesom det har betydning for ydelsen, om der er lagt en færdig eller bare en midlertidig plan for uddannelsesforløbet.

LINKS

Handicap og Beskæftigelse

<http://www.vidensnetvaerket.dk/>

Guide om Handicap og Job

www.vidensnetvaerket.dk/11097-10_v1_Afsluttende_guide_2.korrb.pdf

Guide om Kognitive Vanskeligheder

- til Jobcentrene

www.vidensnetvaerket.dk/inspiration/generelt/guide-til-jobcentrene-om-kognitive-vanskeligheder/2465_kognitiv_guide1.pdf

Handicapidrættens Videnscenter

- formidler job til mennesker med handicap

www.handivid.dk/J.html

Vigtige Valg - Guide til unge med handicap (Udgivet af Servicestyrelsen)

www.servicestyrelsen.dk/-udgivelser/handicap-alle-udgivelser/pjecer-handicap/vigtige-valg-guide-til-unge-med-handicap

Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri (ViHS) beskrivelser af sjældne handicap

Der er stor sandsynlighed for, at du kan finde en beskrivelse af din diagnose på www.csh.dk

Hvornår kaldes et handicap for sjældent?

Definitionen i Danmark lyder på max. 1.000 personer på landsplan med handicapet/sygdommen.

Der er typisk tale om medfødte, hyppigt arvelige, kroniske sygdomme, som ofte medfører alvorlige fysiske og/eller udviklingsmæssige handicap.

Der kendes til ca. 8.000 forskellige sjældne sygdomme på verdensplan. Ud af dem har vi i Danmark igennem de sidste 20 år fået henvendelser angående ca. 800 forskellige.

Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri

Landemærket 9
1119 København K
Telefon: +45 72 42 41 00
www.servicestyrelsen.dk

Udgivet 2011

Guiden kan downloades på www.csh.dk/udgivelser
Ekstern konsulent på guiden: Inge Louv

SERVICESTYRELSEN – SOCIAL VIDEN TIL GAVN